

**Prof.dr Vaso Bojanić, redovni profesor, naučni savjetnik
Evropskog defendologija centra, Banja Luka**

MOGU LI KOMPJUTERI POSTATI INTELIGENTNI

Činjenica je da kada god posmatramo objekt, mi vidimo jedinstvenu stvarnost, a ne čitav spektar mogućnosti. Prema tome, svjesno posmatranje je dovoljan uslov za urušavanje talasa mogućnosti. Ovo se zove „efekt posmatrača“. Jasno je zašto šahisti nisu u mogućnosti odigrati najbolji potez u šahu, nego će to uraditi šahovski programi. Svaka ideja o kojoj razmišljamo, proizvod je samo našeg svijeta, ideja ili struktura. Sigurno će se dogoditi da nam naučni razvoj vještačke inteligencije, u budućnosti da odgovore na neka pitanja koja su stvorena u našem, prvenstveno filozofskom mišljenju po uzoru na šah. Možemo se zapitati, na koji to način mozak pamti informacije u šahu kad ih ima beskonačan broj? Mogu li kompjuteri postati inteligentni? Naučnici vjeruju da mogu. Vještačka inteligencija je kompjuterski program. Kompjuteri će postati inteligentni kad postanu dovoljno snažni u procesuiranju informacija, kao u šahu. Šahista u principu ne proučava šah, jedino što proučava jesu informacije koje on dobija o mogućnostima šaha. Koliko se informacija ili šahovskih mogućnosti maksimalno može pohraniti u šahu? Skladište informacija unutar šaha određeno je brojem kvadratića, šahovskih polja koji prekrivaju površinu šahovske table, a ne unutrašnjim prostorom koji ta površina omeđuje. Šah nam govori o velikoj i skrivenoj prirodi implicitnog reda što predstavlja holografski model. Informacije u šahu postoje nezavisno o ljudskom mišljenju i one su mjera reda kao i u nauci. Život je isto tako digitalna informacija zapisana u DNK kodu. Prenesemo li ovaj način razmišljanja na pitanja nauke, umjetnosti, filozofije i religije onda znamo da su to igre našeg uma, kao matematika i šah, koje na impresivan način iskazuju našu ljudsku dobrotu. Pokazuju jednostavno da smo ljudi, a ne nešto drugo. Zbog tih igara našeg uma, umjetnost može biti sve, filozofija može biti sve, religija i nauka mogu biti sve! Šah nam je pokazao kako je naš svijet, na fundamentalnom nivou, formiran od informacija. Šah je poznata ratnička igra, igra kraljeva. Ono što se radi u novom području vještačke inteligencije nije ništa drugo nego da se ostala materija, neorganske prirode, dovede na stepen materije organske prirode, a to se postiže digitalnom tehnologijom. Šahovsko znanje se može steći putem nauke,

izučavanjem šahovske teorije, i direktnog saznanja, u toku same šahovske igre. Moderna nauka je izrasla na informaciji i njeno skrivanje vodi u entropiju, u kaos. Veoma je važno koje informacije imaju ljudi, kako svoje sposobnosti koriste u životu i na poslu, i tako stvaraju blagostanje i osjećaj zadovoljstva. Na Zemlji će početi vrijeme jedinstva i saradnje, i stvaranje država blagostanja. Globalni zajednički interesi vodećih zemalja su dobar osnov za pronalaženje optimalnih rješenja. Za ekonomski razvoj su potrebni eksperti sa znanjem, njihovo iskustvo, moralnost, odgovornost, da dobro poznaju svoj posao i razumiju kakve su promijene potrebne, a imaju viziju i hrabrosti da ih sprovedu. Zlatna čestica je važnija od svih spomenika jer ona sama gradi spomenike u srcu onoga ko je čita. Čovječe, ne zaboravi da si iz zlatne čestice nastao i da ćeš se u zlatnu česticu pretvoriti. Sve što vidimo na Zemlji nastalo je iz jedne početne zlatne čestice naučne istine, koja je neprolazna, i iz koje se rađa svijet oko nas koji predstavlja šahovsku tablu čovječanstva. Mi nismo samo pješaci u galaktičkoj igri šaha. Šah je jedna istina dublja od ljudske osjećajnosti, istina matematičkog tipa, čija ideja se neposredno ostvaruje na šahovskoj ploči. Ako ne postavite šahovske figure pravilno na šahovskoj ploči, ne možete odigrati partiju šaha. Šahovsku igru i nauku možemo prepoznati kao prekretnicu u neprekidnoj borbi između čovjekove potrage za zajedništvom i našeg doživljaja individualnosti. Šah, nauka i naš život će nam pokazati taj put ka vječnoj slobodi. Vjerujte i volite život, vjerujte u sebe i u sve one koje volite, i izaberite svoj životni put. Tajna šaha, nauke i života je zabava, uživanje i ljubav. Tajna zlatne čestice je u nama, razmišljati o tome da možemo raditi stvari drugačije i bolje nego drugi ljudi za moralni i naučni napredak cijelog čovječanstva. Velike vođe inspirišu druge da ostvare svoje snove: riječima, postupcima, i što je najvažnije, primjerom. Sjetimo se da se zlo dešava kada dobri ljudi ne rade ništa. To pitanje je najvažnije za čovječanstvo i svako od nas treba dati odgovor na njega. Naša razmišljanja o nauci i novim tehnologijama zaista nas ostavljaju bez daha i postavljaju mnoga etička pitanja i traže odgovore. Da pronađemo nove naučne puteve za razumijevanje svijeta i da budemo važna samostalna pokretačka snaga čovječanstva. Teško je uopšte shvatiti ogromnu količinu informacija koja struji pored nas svakog minuta. Učinite to odmah. Nemojte biti ona osoba koja kaže da će uraditi nešto za čovječanstvo kad se stvore bolji uslovi. Uvijek nam mora biti u mislima etička komponenta nauke oličena u dobroti koju donosi samo više saznanje istine i svjesnoj selekciji ispravnih naučnih namjera. Vjerujmo da će naučna otkrića učiniti ljudima život lakšim i snošljivim, i usmjeriti ih na duhovnost i moralnost. I zapamtite: sreća je skrivena u nama. Ona ne zavisi od onoga što nam se događa

,već od toga kako mi događaje shvatamo i kako se sa njima nosimo. Nijedan čovek koji je postojao, nije umro. Pretvorili su se u Svjetlost znanja i kao takvi postoje i dalje. Čovječanstvo, koje živi na Zemlji, mora da upozna i živi u simbiozi sa planetom, inače je u opasnosti da uništi svoj jedini izvor života. Mi smo besmrtni i vječni. U toj zlatnoj čestici je cijeli naš život, jer svi putevi vode do istine, pravde, ljubavi i slobode.